گزارش ویژه: ۱۲ هزار هکتار باغ انار در دشت‌های پایین‌دست سد کهنه‌آب در خطر کم‌آبی

نویسنده: مهندس فرهاد نیک‌پی

دشت‌های پایین‌دست سد کهنه‌آب، که بیش از ۱۲ هزار هکتار باغ انار را آبیاری می‌کنند، با کاهش ۴۰ درصدی حجم آب ورودی به مخزن روبه‌رو شده‌اند. این کاهش از سال ۱۴۰۱ آغاز شده و در سال ۱۴۰۳ به اوج خود رسید. در این گزارش، علل این بحران، پیامدهای آن بر باغداران و راه‌حل‌های پیشنهادی بررسی شده است.

علل کاهش ورودی سد

بررسی‌ها نشان می‌دهد که تنها ۱۵ درصد کاهش ورودی سد به کم‌بارشی سال‌های اخیر مربوط است. ۶۵ درصد دیگر ناشی از برداشت‌های بالادست، توسعه باغ‌های جدید و گسترش چاه‌های کشاورزی است. در ۱۰ سال گذشته، تعداد چاه‌های عمیق در حوضه بالادست سد از ۳۱۰ حلقه به ۵۶۰ حلقه رسیده است. بسیاری از این چاه‌ها بدون مجوز حفر شده‌اند.

پیامدها برای باغداران

کاهش آب آبیاری مستقیماً بر عملکرد و کیفیت میوه اثر گذاشته است. میانگین عملکرد هر هکتار باغ انار در این منطقه از ۲۲ تن در سال ۱۴۰۰ به ۱۴ تن در سال ۱۴۰۳ رسیده است. بسیاری از باغداران مجبور شده‌اند بخشی از باغ خود را قطع کنند یا رها کنند. درآمد خانوارهای روستایی وابسته به این باغ‌ها نیز به‌شدت کاهش یافته است.

راه‌حل‌های پیشنهادی

کارشناسان چند راه‌حل برای مقابله با این بحران پیشنهاد کرده‌اند. مهم‌ترین آن‌ها عبارت‌اند از: ۱) ساماندهی چاه‌های غیرمجاز و بستن برداشت‌های غیرقانونی؛ ۲) اجرای طرح آبیاری قطره‌ای در ۵۰ هزار هکتار باغ تا سال ۱۴۰۷؛ ۳) ساخت ۱۲ حلقه چاه مشاهده‌ای برای پایش سطح آب زیرزمینی؛ ۴) تشکیل تعاونی‌های آب‌بران برای مدیریت مشارکتی منابع آب.

هزینه‌ها و منابع مالی

برآورد می‌شود اجرای کامل این طرح‌ها حدود ۴۲۰ میلیارد تومان هزینه داشته باشد. از این مبلغ، ۱۵۰ میلیارد تومان از محل اعتبارات ملی تأمین شده است. باقی مبلغ باید از طریق تسهیلات کم‌بهره و مشارکت خود باغداران فراهم شود. مسئولان امیدوارند با اجرای این طرح‌ها، تا سال ۱۴۰۷ حداقل ۳۰ درصد از افت آب‌دهی سد جبران شود.

گزارش ویژه: ۱۲ هزار هکتار باغ انار در دشت‌های پایین‌دست سد کهنه‌آب در خطر کم‌آبی

نویسنده: مهندس فرهاد نیک‌پی

دشت‌های پایین‌دست سد کهنه‌آب، که بیش از ۱۲ هزار هکتار باغ انار را آبیاری می‌کنند، با کاهش ۴۰ درصدی حجم آب ورودی به مخزن روبه‌رو شده‌اند. این کاهش از سال ۱۴۰۱ آغاز شده و در سال ۱۴۰۳ به اوج خود رسید. در این گزارش، علل این بحران، پیامدهای آن بر باغداران و راه‌حل‌های پیشنهادی بررسی شده است.

علل کاهش ورودی سد

بررسی‌ها نشان می‌دهد که تنها ۱۵ درصد کاهش ورودی سد به کم‌بارشی سال‌های اخیر مربوط است. ۶۵ درصد دیگر ناشی از برداشت‌های بالادست، توسعه باغ‌های جدید و گسترش چاه‌های کشاورزی است. در ۱۰ سال گذشته، تعداد چاه‌های عمیق در حوضه بالادست سد از ۳۱۰ حلقه به ۵۶۰ حلقه رسیده است. بسیاری از این چاه‌ها بدون مجوز حفر شده‌اند.

پیامدها برای باغداران

کاهش آب آبیاری مستقیماً بر عملکرد و کیفیت میوه اثر گذاشته است. میانگین عملکرد هر هکتار باغ انار در این منطقه از ۲۲ تن در سال ۱۴۰۰ به ۱۴ تن در سال ۱۴۰۳ رسیده است. بسیاری از باغداران مجبور شده‌اند بخشی از باغ خود را قطع کنند یا رها کنند. درآمد خانوارهای روستایی وابسته به این باغ‌ها نیز به‌شدت کاهش یافته است.

راه‌حل‌های پیشنهادی

کارشناسان چند راه‌حل برای مقابله با این بحران پیشنهاد کرده‌اند. مهم‌ترین آن‌ها عبارت‌اند از: ۱) ساماندهی چاه‌های غیرمجاز و بستن برداشت‌های غیرقانونی؛ ۲) اجرای طرح آبیاری قطره‌ای در ۵۰ هزار هکتار باغ تا سال ۱۴۰۷؛ ۳) ساخت ۱۲ حلقه چاه مشاهده‌ای برای پایش سطح آب زیرزمینی؛ ۴) تشکیل تعاونی‌های آب‌بران برای مدیریت مشارکتی منابع آب.

هزینه‌ها و منابع مالی

برآورد می‌شود اجرای کامل این طرح‌ها حدود ۴۲۰ میلیارد تومان هزینه داشته باشد. از این مبلغ، ۱۵۰ میلیارد تومان از محل اعتبارات ملی تأمین شده است. باقی مبلغ باید از طریق تسهیلات کم‌بهره و مشارکت خود باغداران فراهم شود. مسئولان امیدوارند با اجرای این طرح‌ها، تا سال ۱۴۰۷ حداقل ۳۰ درصد از افت آب‌دهی سد جبران شود.

هماهنگ‌کنندهٔ ستاد، گفت: «تا زمانی که کشاورز نداند آب کجا می‌رود، نمی‌تواند در حفظ آن مشارکت کند. ما می‌خواهیم هر باغدار بداند سهم او چقدر است و چگونه می‌تواند از آن بهتر استفاده کند.» به گفتهٔ او، ۱۲ حلقه چاه مشاهده‌ای در ۱۸ نقطه حفر خواهد شد و داده‌ها به‌صورت روزانه در دسترس قرار می‌گیرد.

در بخش دوم برنامه، ۴۰ کیلومتر کانال خاکی انتقال آب به شبکه لوله‌ای تحت فشار تبدیل می‌شود. مهندس رضا کاویانی، مدیر طرح‌های آبیاری ستاد، توضیح داد که برای جلوگیری از اعتراض باغداران، هزینهٔ لوله‌گذاری در مزارع بر عهدهٔ طرح است و کشاورزان تنها هزینهٔ نصب شیر و کنتور را می‌پردازند. او افزود: «در ۳۷ روستا جلسه‌های توجیهی برگزار کرده‌ایم و تا پایان آذر ۹۰ درصد قراردادها امضا شده است.»

با این حال، همه با طرح موافق نیستند. برخی باغداران نگران‌اند که با کاهش حجم آب، ارزش باغ‌هایشان افت کند. حمیدرضا شاکری، باغدار ۶۲ ساله‌ای که ۴ هکتار باغ انار دارد، گفت: «ما حاضریم همکاری کنیم، اما کسی به ما نگفته اگر آب کم شد، باغ ما را از کجا باید زنده نگه داریم.» ستاد اعلام کرده است که برای ۲۰۰ خانوار کم‌برخوردار، یارانه‌ای برای خرید تجهیزات آبیاری در نظر گرفته شده است.

گزارش ویژه: ۱۲ هزار هکتار باغ انار در دشت‌های پایین‌دست سد کهنه‌آب در خطر کم‌آبی

نویسنده: مهندس فرهاد نیک‌پی

دشت‌های پایین‌دست سد کهنه‌آب، که بیش از ۱۲ هزار هکتار باغ انار را آبیاری می‌کنند، با کاهش ۴۰ درصدی حجم آب ورودی به مخزن روبه‌رو شده‌اند. این کاهش از سال ۱۴۰۱ آغاز شده و در سال ۱۴۰۳ به اوج خود رسید. در این گزارش، علل این بحران، پیامدهای آن بر باغداران و راه‌حل‌های پیشنهادی بررسی شده است.

علل کاهش ورودی سد

بررسی‌ها نشان می‌دهد که تنها ۱۵ درصد کاهش ورودی سد به کم‌بارشی سال‌های اخیر مربوط است. ۶۵ درصد دیگر ناشی از برداشت‌های بالادست، توسعه باغ‌های جدید و گسترش چاه‌های کشاورزی است. در ۱۰ سال گذشته، تعداد چاه‌های عمیق در حوضه بالادست سد از ۳۱۰ حلقه به ۵۶۰ حلقه رسیده است. بسیاری از این چاه‌ها بدون مجوز حفر شده‌اند.

پیامدها برای باغداران

کاهش آب آبیاری مستقیماً بر عملکرد و کیفیت میوه اثر گذاشته است. میانگین عملکرد هر هکتار باغ انار در این منطقه از ۲۲ تن در سال ۱۴۰۰ به ۱۴ تن در سال ۱۴۰۳ رسیده است. بسیاری از باغداران مجبور شده‌اند بخشی از باغ خود را قطع کنند یا رها کنند. درآمد خانوارهای روستایی وابسته به این باغ‌ها نیز به‌شدت کاهش یافته است.

راه‌حل‌های پیشنهادی

کارشناسان چند راه‌حل برای مقابله با این بحران پیشنهاد کرده‌اند. مهم‌ترین آن‌ها عبارت‌اند از: ۱) ساماندهی چاه‌های غیرمجاز و بستن برداشت‌های غیرقانونی؛ ۲) اجرای طرح آبیاری قطره‌ای در ۵۰ هزار هکتار باغ تا سال ۱۴۰۷؛ ۳) ساخت ۱۲ حلقه چاه مشاهده‌ای برای پایش سطح آب زیرزمینی؛ ۴) تشکیل تعاونی‌های آب‌بران برای مدیریت مشارکتی منابع آب.

هزینه‌ها و منابع مالی

برآورد می‌شود اجرای کامل این طرح‌ها حدود ۴۲۰ میلیارد تومان هزینه داشته باشد. از این مبلغ، ۱۵۰ میلیارد تومان از محل اعتبارات ملی تأمین شده است. باقی مبلغ باید از طریق تسهیلات کم‌بهره و مشارکت خود باغداران فراهم شود. مسئولان امیدوارند با اجرای این طرح‌ها، تا سال ۱۴۰۷ حداقل ۳۰ درصد از افت آب‌دهی سد جبران شود.

هماهنگ‌کنندهٔ ستاد، گفت: «تا زمانی که کشاورز نداند آب کجا می‌رود، نمی‌تواند در حفظ آن مشارکت کند. ما می‌خواهیم هر باغدار بداند سهم او چقدر است و چگونه می‌تواند از آن بهتر استفاده کند.» به گفتهٔ او، ۱۲ حلقه چاه مشاهده‌ای در ۱۸ نقطه حفر خواهد شد و داده‌ها به‌صورت روزانه در دسترس قرار می‌گیرد.

در بخش دوم برنامه، ۴۰ کیلومتر کانال خاکی انتقال آب به شبکه لوله‌ای تحت فشار تبدیل می‌شود. مهندس رضا کاویانی، مدیر طرح‌های آبیاری ستاد، توضیح داد که برای جلوگیری از اعتراض باغداران، هزینهٔ لوله‌گذاری در مزارع بر عهدهٔ طرح است و کشاورزان تنها هزینهٔ نصب شیر و کنتور را می‌پردازند. او افزود: «در ۳۷ روستا جلسه‌های توجیهی برگزار کرده‌ایم و تا پایان آذر ۹۰ درصد قراردادها امضا شده است.»

با این حال، همه با طرح موافق نیستند. برخی باغداران نگران‌اند که با کاهش حجم آب، ارزش باغ‌هایشان افت کند. حمیدرضا شاکری، باغدار ۶۲ ساله‌ای که ۴ هکتار باغ انار دارد، گفت: «ما حاضریم همکاری کنیم، اما کسی به ما نگفته اگر آب کم شد، باغ ما را از کجا باید زنده نگه داریم.» ستاد اعلام کرده است که برای ۲۰۰ خانوار کم‌برخوردار، یارانه‌ای برای خرید تجهیزات آبیاری در نظر گرفته شده است.

گزارش ویژه: ۱۲ هزار هکتار باغ انار در دشت‌های پایین‌دست سد کهنه‌آب در خطر کم‌آبی

نویسنده: مهندس فرهاد نیک‌پی

دشت‌های پایین‌دست سد کهنه‌آب، که بیش از ۱۲ هزار هکتار باغ انار را آبیاری می‌کنند، با کاهش ۴۰ درصدی حجم آب ورودی به مخزن روبه‌رو شده‌اند. این کاهش از سال ۱۴۰۱ آغاز شده و در سال ۱۴۰۳ به اوج خود رسید. در این گزارش، علل این بحران، پیامدهای آن بر باغداران و راه‌حل‌های پیشنهادی بررسی شده است.

علل کاهش ورودی سد

بررسی‌ها نشان می‌دهد که تنها ۱۵ درصد کاهش ورودی سد به کم‌بارشی سال‌های اخیر مربوط است. ۶۵ درصد دیگر ناشی از برداشت‌های بالادست، توسعه باغ‌های جدید و گسترش چاه‌های کشاورزی است. در ۱۰ سال گذشته، تعداد چاه‌های عمیق در حوضه بالادست سد از ۳۱۰ حلقه به ۵۶۰ حلقه رسیده است. بسیاری از این چاه‌ها بدون مجوز حفر شده‌اند.

پیامدها برای باغداران

کاهش آب آبیاری مستقیماً بر عملکرد و کیفیت میوه اثر گذاشته است. میانگین عملکرد هر هکتار باغ انار در این منطقه از ۲۲ تن در سال ۱۴۰۰ به ۱۴ تن در سال ۱۴۰۳ رسیده است. بسیاری از باغداران مجبور شده‌اند بخشی از باغ خود را قطع کنند یا رها کنند. درآمد خانوارهای روستایی وابسته به این باغ‌ها نیز به‌شدت کاهش یافته است.

راه‌حل‌های پیشنهادی

کارشناسان چند راه‌حل برای مقابله با این بحران پیشنهاد کرده‌اند. مهم‌ترین آن‌ها عبارت‌اند از: ۱) ساماندهی چاه‌های غیرمجاز و بستن برداشت‌های غیرقانونی؛ ۲) اجرای طرح آبیاری قطره‌ای در ۵۰ هزار هکتار باغ تا سال ۱۴۰۷؛ ۳) ساخت ۱۲ حلقه چاه مشاهده‌ای برای پایش سطح آب زیرزمینی؛ ۴) تشکیل تعاونی‌های آب‌بران برای مدیریت مشارکتی منابع آب.

هزینه‌ها و منابع مالی

برآورد می‌شود اجرای کامل این طرح‌ها حدود ۴۲۰ میلیارد تومان هزینه داشته باشد. از این مبلغ، ۱۵۰ میلیارد تومان از محل اعتبارات ملی تأمین شده است. باقی مبلغ باید از طریق تسهیلات کم‌بهره و مشارکت خود باغداران فراهم شود. مسئولان امیدوارند با اجرای این طرح‌ها، تا سال ۱۴۰۷ حداقل ۳۰ درصد از افت آب‌دهی سد جبران شود.

هماهنگ‌کنندهٔ ستاد، گفت: «تا زمانی که کشاورز نداند آب کجا می‌رود، نمی‌تواند در حفظ آن مشارکت کند. ما می‌خواهیم هر باغدار بداند سهم او چقدر است و چگونه می‌تواند از آن بهتر استفاده کند.» به گفتهٔ او، ۱۲ حلقه چاه مشاهده‌ای در ۱۸ نقطه حفر خواهد شد و داده‌ها به‌صورت روزانه در دسترس قرار می‌گیرد.

در بخش دوم برنامه، ۴۰ کیلومتر کانال خاکی انتقال آب به شبکه لوله‌ای تحت فشار تبدیل می‌شود. مهندس رضا کاویانی، مدیر طرح‌های آبیاری ستاد، توضیح داد که برای جلوگیری از اعتراض باغداران، هزینهٔ لوله‌گذاری در مزارع بر عهدهٔ طرح است و کشاورزان تنها هزینهٔ نصب شیر و کنتور را می‌پردازند. او افزود: «در ۳۷ روستا جلسه‌های توجیهی برگزار کرده‌ایم و تا پایان آذر ۹۰ درصد قراردادها امضا شده است.»

با این حال، همه با طرح موافق نیستند. برخی باغداران نگران‌اند که با کاهش حجم آب، ارزش باغ‌هایشان افت کند. حمیدرضا شاکری، باغدار ۶۲ ساله‌ای که ۴ هکتار باغ انار دارد، گفت: «ما حاضریم همکاری کنیم، اما کسی به ما نگفته اگر آب کم شد، باغ ما را از کجا باید زنده نگه داریم.» ستاد اعلام کرده است که برای ۲۰۰ خانوار کم‌برخوردار، یارانه‌ای برای خرید تجهیزات آبیاری در نظر گرفته شده است.

کوهسار سفلی
سه‌شنبه ۲۳ مهر ۱۴۰۴ هـ.ش. — ۲۳ ربیع‌الثانی ۱۴۴۷ — 2025-5-23
۳
۸ صفحه
۱۵ هزار نسخه
چاپخانهٔ دشت‌آرا، خیابان ۱۷ شهریور، شمارهٔ ۴۲
مدیر مسئول: فرهاد نیک‌پی
سردبیر: مهندس فرهاد نیک‌پی
نشانی دفتر: خیابان ۱۷ شهریور، شمارهٔ ۴۲، کوهسار سفلی
تلفن: ۳۲۴۰۱۱۸۷
پست الکترونیکی: info@kuhsar-sofla.ir